

HELA

HOLISTISKT
ENGAGERAT LÄRANDE FÖR ALLA

HELA - Holistiskt Engagerat Lärande för Alla, syftar till att minska den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar. I HELA samverkar 11 offentliga organisationer från kommun och region med det gemensamma målet att fler ungdomar ska bli behöriga till gymnasiet efter grundskolan och att antalet avhopp från gymnasiet ska minska. Eftersom att trygga relationer utgör grunden för allt lärande, så syftar HELA till att skapa trygga relationer och KASAM (en känsla av sammanhang) för alla barn. Huvudman i HELA är Navet Science Center i Borås.

En behovsanalys på 23 skolor/förskolor i Sjuhärad visar att nära 25% av barnen/ungdomarna är i behov av särskilt stöd. Det som saknas är kunskap och förhållningsstrategier hur man bygger relationer med barn/ungdomar i svårighet. Även många föräldrar behöver stöd i detta arbete. Då trygga relationer utgör grunden för allt lärande, är dessa kunskaper avgörande.

Kunskaper/metoder hur man bygger upp en inkluderande miljö med aktiviteter där olikheter berikar, saknas också. Liksom verktyg som kompenserar och utvecklar målgruppens förmågor och funktioner.

Genom utbildningsinsatser, med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet, erbjuder HELA nya metoder och verktyg, där kunskaper från psykologin och pedagogiken berikar varandra. Målgruppen för HELA är barn och ungdomar i behov av särskilt stöd.

Projektet delfinansieras av VGR – Västra Götalandsregionen.

Utbildningens omfattning och upplägg:

A) Kompetensutveckling av pedagoger, förskolepedagoger, barnskötare, fritidspedagoger, elevassistenter, rektorer, förskolechefer, barn- och elevhälsa i Sjuhärad.

Kompetensutvecklingen är på 3 terminer och omfattar 23 enheter, sammanlagt 500 personer:

- 4 studiedagar per enhet
- 11 utbildningsträffar per enhet
- 3 konsultationsträffar per arbetslag
- Enskild handledning för pedagoger och rektorer/förskolechefer
- Ledarskapsutbildning av rektorerna och förskolecheferna

Utbildningen innehåller

- * Kunskaper om relationsbaserat lärande avseende en svårnådd barn- och elevgrupp.
- * Nya metoder, verktyg och förhållningsstrategier avseende hur man bygger upp en inkluderande miljö som för målgruppen bidrar till en känsla av sammanhang - KASAM.
- * Fördjupad kunskap och handledning i Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK) för barn och ungdomar inom målgruppen som ligger på gränsen till särskolan eller som har språkstörningar.
- * Hur man med stöd av estetiska lärprocesser kan skapa en relation och ingång till lärande för elever inom målgruppen.
- * Teorier om konflikter och olika metoder och förhållningsstrategier för att hantera konflikter på ett pedagogiskt sätt, enligt förskolans och skolans värdegrund och människosyn.

- * Hur olika kriser och olika typer av traumatiska upplevelser som flykt och krig påverkar lärandet och relationshanteringen och hur pedagoger kan planera och anpassa sin undervisning/verksamhet utifrån olika behov och förutsättningar.
- * Utbildning om sociala och psykologiska aspekter på barns lärande, socialisation och identitetsutveckling och hur pedagogiska verksamheter kan arbeta likvärdigt och inkluderande oavsett barns sociala och kulturella bakgrund, modersmål, funktionsnivå eller kön.
- * Hur man kan hålla i olika sorters svåra samtal avseende målgruppen och hur man kan hantera dessa utifrån ett professionellt uppdrag som pedagog/ledare/lärare.
- * Verktyg som kan hjälpa de i målgruppen som har svårt att klara vår tids nya krav på att hantera, tolka, värdera och bearbeta stora mängder information.
- * Pedagogiska strategier för att kompensera och utveckla funktioner och förmågor som behövs för att klara kunskapsmålen i skolan.
- * Hur de entreprenöriella kompetenserna, som ingår i läroplanen, kan stimuleras och utvecklas hos målgruppen.
- * Förebygga och hantera stress, starka reaktioner och utbrott hos målgruppen.
- * Inkludering, delaktighet och samverkan med vårdnadshavare till målgruppen.

Ansvariga för utförandet av kompetensutvecklingen har tillsammans, utifrån forskning och beprövad erfarenhet, tagit fram innehållet. Dessa personer har hög kompetens och lång erfarenhet inom området. Personerna i projektgruppen är:

- Fredrika Lundqvist, projektledare
- Kent Karlsson, psykolog, psykoterapeut och förskollärare
- Maria Krafft Helgesson, musikerapeut, specialpedagog och handledare AKK
- Kent Hedevåg, specialpedagog och pedagogisk handledare AST, ADHD
- Helena Pokka, psykolog och utbildare på lärarutbildningen på Högskolan i Borås
- Christina Ahlström, pedagog, författare, teater Depp & Pepp
- Monika Olausson, pedagog, speciallärare, avslappningslärare, symbolpedagog och samtalsterapeut

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) kommer kontinuerligt, under kompetensutvecklingen och implementeringens gång, att ha konsultationsträffar med barn- och elevhälsan på de 23 enheterna för att stödja dem i deras arbete avseende målgruppen och för att vidareutveckla samverkan mellan BUP och skola/förskola.

Teater - Depp & Pepp:

För de minsta barnen inom målgruppen och deras pedagoger erbjuder HELA Depp & Pepp. En workshop, barnbok samt en teateruppsättning som på ett lustfyllt sätt ger små barn förhållningsstrategier avseende relationsskapande. Arbetet med Depp & Pepp avser också att öka barnens medvetande om den inre dialogen, våra tankar och våra känslor.

B) Föräldrautbildning och samspelsbehandling:

Utbildning i Trygghetscirkelns föräldraskap (CoS-Parenting)

Fem personer från Familjecentraler och Barnhälsa kommer att utbildas i Trygghetscirkelns föräldraskap (CoS-P). Trygghetscirkelns föräldraskap är ett relationsbaserat föräldrastödsprogram som bygger på 50 års forskning om anknytning. Utbildningsmoment varvas med bearbetande reflektionsuppgifter.

Föräldrakurser i Trygghetscirkelns föräldraskap

Familjecentralerna och Barnhälsan kommer sedan att erbjuda föräldrautbildning till de föräldrar på förskolorna, som har barn inom målgruppen. Utbildningen omfattar 8 träffar per grupp, men kan behöva utökas vid behov.

Psykologkonsultation

Föräldrautbildarna från Familjecentraler och Barnhälsan kommer under föräldrautbildningens gång att få regelbunden konsultation från Samspelsmottagningen och få möjlighet att utveckla sin roll som föräldrautbildare för Trygghetscirkeln. Psykologenheten för Mödra- och barnhälsovård kommer att i form av konsultation bistå med kompetens för att rätt identifiera behovet av föräldrastöd för föräldrar till barn inom målgruppen. Konsultationsträffarna syftar också till att kvalitetssäkra implementeringen av Trygghetscirkeln på enheterna.

Samspelsmottagningen utvidgas

De två psykologer som arbetar på Samspelsmottagningen, som ligger inom Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård, ökar sina tjänster från 50% till 80% vardera, för att i HELA arbeta både med att utveckla sin egen verksamhet, men också för att utveckla samverkan med bland annat Familjecentraler, barnhälsa och förskolor. Föräldrar med specifika problem i relation till barnet, och som inte kan erbjudas föräldrastöd i grupp, kommer att erbjudas behandling på Samspelsmottagningen.

Vidareutbildning i evidensbaserad metod för psykologer

Psykologerna på samspelsmottagningen kommer under HELA att tillägna sig metoden CoS-Intervention. CoS-I är en behandlingsmetod/terapeutisk metod för individuell behandling, och skiljer sig härigenom från CoS-P.

Föräldrautbildning ABC

Elevhälsan i Ulricehamn kommer att utveckla sitt arbete med föräldrautbildningen ABC - Alla Barn i Centrum. Också här står arbetet med relationen mellan barn och förälder i centrum. Utbildningen ger föräldrar stöd och hjälp i att hantera konflikter, stress och i att vara en positiv förebild för sina barn. Två kuratorer har idag utbildning i ABC. För att ta ett helhetsgrepp och i gruppen med kuratorer kunna samverka i detta arbete, kommer inom HELA övriga tre kuratorer att tillägna sig utbildningen ABC. Utbildningen kommer sedan att erbjudas till alla föräldrar på de skolor i Ulricehamn som har barn i målgruppen. Omfattningen ligger på fyra träffar.

Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken handleder

BUP kommer att kontinuerligt handleda de som håller i insatserna för föräldrautbildningen ABC. Under handledningen, diskuterar man, utbyter erfarenheter och svårigheter som man stöter på under utbildningen, för att utvecklas i sina roller som föräldrautbildare.

Konsultationsträffar med föräldrar

En psykolog/psykoterapeut från HELA:s projektgrupp kommer att erbjuda utbildning för föräldrarna med barn/ungdomar inom målgruppen på skolorna i Borås, Mark och Bollebygd. Utbildningen kommer att starta med en föreläsning för att sedan omfatta 3-5 konsultationsträffar i små grupper. Utbildningen har samma bas och upplägg som konsultationsträffarna som kommer att ges till pedagogerna, barn- och elevhälsan och grundas i kunskapen och förståelsen kring att trygga relationer utgör grunden för allt lärande.

Föreläsningsserie

En föreläsningsserie på 6 tillfällen kommer att erbjudas föräldrarna på skolorna och förskolorna i HELA.

C) Metodutveckling Habilitering H&H VGR - Förskola

En chef och en specialpedagog från Habiliteringen kommer att tillsammans med en grupp från förskolan; förskolechef, pedagoger och barnhälsa, att utgöra en metodutvecklingsgrupp. Verktøygen och metoderna som ska arbetas fram avser hur Habiliteringens träningsprogram skulle kunna tränas i ett mer inkluderat sammanhang på förskolan än de gör idag.

Gruppen ska träffas vid tre tillfällen. Nästa steg är att testa de nya verktygen/metoderna på 3 förskolor som är med i HELA, där Habiliteringen har barn och ungdomar inom målgruppen som de arbetar med.

HELA kommer att följeforskas, utvärderas och dokumenteras.

Följeforskningen

För att den vetenskapliga nivån i investeringen ska säkerställas kommer Bengt Persson, professor i specialpedagogik vid Högskolan i Borås, och hans forskargrupp RCIW att via följeforskning arbeta i HELA. Gruppen har lång och gedigen erfarenhet inom området inkludering. Det kanske mest kända forskningsprojektet är framgångsexemplet Essunga (Bengt Persson & Elisabeth Persson (2012). Inkludering och Måluppfyllelse - Att nå framgång med alla elever. Stockholm: Liber), (Bengt Persson & Elisabeth Persson (2014). Inkludering för ökad måluppfyllelse ur elevperspektiv PAIDEIA nr. 02, 2011). RCIW arbetar även i flera internationella projekt där inkludering är temat. I det EU-finansierade projektet TdiverS (2014-2016) arbetar man tillsammans med fem ytterligare länder med inkluderingsfrågor inom det ämnesdidaktiska området. En annan investering där man medverkar är Raising Achievement in Inclusive Education under ledning av European Agency for Special and Inclusive Education. Här deltar 26 länder och syftet är att via interventioner i inkluderade skolmiljöer öka kvaliteten på lärande och undervisning. I den investeringen har Bengt Persson varit ansvarig för att ta fram ett utvärderingsverktyg som vi avser att efter viss tillrättläggning, använda i HELA. Vår investering kommer alltså att utifrån en rad olika indikatorer, kunna mäta och värdera, hur bra förskolorna/skolorna blivit efter investeringen på att framgångsrikt arbeta med målgruppen. Av särskilt värde är att pågående empiriska studier i andra nationella kontexter kan användas som referenspunkter.

Följeforskarna från RCIW, Högskolan i Borås, kommer med hjälp av utvärderingsverktyget att följa arbetet i HELA utifrån 5 indikatorer:

- 1) Relationsskapande/lärandemiljö: Utvecklandet av positiva, trygga relationer och utvecklandet av en miljö som får målgruppen att uppleva en känsla av sammanhang och tillhörighet, KASAM.
- 2) Undervisningsinnehåll/stöd i lärandet: Målgruppen får stöd och hjälp med att kompensera och utveckla sina funktioner och förmågor för att nå målen i förskola/skola.
- 3) Delaktighet och kommunikation: Öka delaktigheten hos målgruppen genom att utveckla alternativa samtalsformer (t ex tecken och kroppsspråk).
- 4) Samarbete: Utveckla samarbetsformer för målgruppen, med vårdnadshavare och det övriga professionella nätverket.
- 5) Välbefinnande/förhållningsstrategier: Hjälp med att hantera konflikter, starka reaktioner liksom inåtvändhet.

Ett annat mål med följeforskningen, är att de som utomstående part följer och analyserar de olika delarna i HELA för att under investeringens gång rapportera till projektgruppen vad man ser. Detta utgör en garant för att säkerställa att de olika delarna i HELA arbetar mot de angivna målen, i samverkan med varandra.

Utvärdering

En extern utvärderare kommer också att följa investeringen för att genom enkäter ta reda på i vilken utsträckning som investeringen når de uppsatta målen. Efter varje genomfört utbildningsmoment i HELA, både för förskola/skola och för föräldrar, så kommer deltagarna att få fylla i en enkät med frågor som avser att mäta målen som finns för investeringen. Dessa kommer i slutet av investeringen att sammanställas och analyseras i syfte att ta reda på i vilken utsträckning investeringen nått de uppsatta målen. Enkäterna kommer även att kompletteras med intervjuer.

Dokumentation

Arbetet i HELA kommer även att följas upp och dokumenteras månadsvis för att sedan resultera i en bok. Där kommer processen, metoder, verktyg och resultat att beskrivas. Boken kommer att sammanställas av en ur HELA:s projektgrupp som har tidigare erfarenhet av författarskap.

Följande samarbetspartners deltar i HELA:

- * Navet Science center – Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund
- * Psykologenheten för Mödra- och barnhälsovård Södra Älvsborg Närhälsan
- * Familjecentralen i Ulricehamn
- * Familjecentralen Stadsdel Väster i Borås
- * Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken Södra Älvsborgs Sjukhus (BUP)
- * Habiliteringen H&H VGR
- * Högskolan i Borås
- * 23 skolor/förskolor tillsammans med sin barn- och elevhälsa, från 4 kommuner i Sjuhärad; Borås, Ulricehamn, Bollebygd och Mark.

Skolorna och förskolorna är:

Borås

Almåsgymnasiet
LBS gymnasium
Fristadskolan, 7-9
Dalsjöskolan, 4-9
Hedvigsborgsgården förskola
Bäckaryds förskola
Kristinebergsskolan, F-6
Svedjeskolan, F-6
Bergdalskolan, F-6

Ulricehamn

Blidsberg skola, F-6
Dalum skola, F-6
Hökerums skola, F-6
Vegby skola, F-6
Tvärred skola, F-6
Marbäck skola, F6
Gällstad skola, F-6
Tre Rosor/Stadsskogen/
Åsundavy

Mark

Örbyskolan, F-9
Sättilaskolan, F-6

Bollebygd

Töllsjö skola , F-6
Örelundskolan, F-6

Operativ styrgrupp för HELA:

- * Lotta Johansson, chef på Navet Science Center - Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund.

- * Lina Ljung Roseke, chef på Psykologenheten för Mödra- och barnhälsovård Södra Älvsborg Närhälsan.
- * Ewa Hedström, chef på Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) Södra Älvsborgs Sjukhus.
- * Gunilla Magnusson, ansvarig på Akademin för pedagogik, Regionalt utvecklingscentrum Högskolan i Borås
- * Fredrika Lundqvist, projektledare för HELA, Navet Science Center - Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

För frågor kan ni kontakta projektledare Fredrika Lundqvist
fredrika.lundqvist@navet.com Tel: 033-0768-482420

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

